

KIRJALLINEN KYSYMYKS 184/2008 vp

Omaishoitajien kotiaänestysmahdollisuus

Eduskunnan puhemiehelle

Omaishoidettavilla on vaalilaissa säädetty oikeus kotiaänestykseen. Omaishoitajilla tätä oikeutta ei ole, vaan heidän täytyy lähteä äänestyspaikalle, mikäli he haluavat vaaleissa käyttää äänioikeuttaan. Tämä voi olla monelle omaishoitajalle mahdotonta. He eivät välttämättä pysty jättämään hoidettavaansa yksin kotiin äänestyspaikalla käynnin ajaksi, jos samassa taloudessa ei asu muita henkilöitä. Tilanne voi olla helpompi niillä omaishoitajilla, joiden taloudessa asuu muitakin kuin omaishoitaja ja -hoidettava.

Olisi hyvä, jos omaishoitaja voisi käyttää äänioikeuttaan samalla, kun hoidettava tekee sen kotonaan. Tällä tavoin turvattaisiin omaishoitajille mahdollisuus äänestämiseen siitä huolimatta,

että he eivät välttämättä pääse itse äänestyspaikalle tärkeän omaishoitotehtävänsä vuoksi.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Onko ministeriössä pohdittu, että myös omaishoitaja voi käyttää äänioikeuttaan samalla, kun omaishoidettava äänestää kotonaan ja

mitä tämä muutos maksaa ja mitä muita ryhmiä voidaan auttaa samalla tavoin laajentamalla kotiaänestysoikeutta?

Helsingissä 13 päivänä maaliskuuta 2008

Katri Komi /kesk

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimitaneet asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Katri Komin /kesk näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 184/2008 vp:

Onko ministeriössä pohdittu, että myös omaishoitaja voi käyttää äänioikeuttaan samalla, kun omaishoidettava äänestää kotonaan ja

mitä tämä muutos maksaa ja mitä muita ryhmiä voidaan auttaa samalla tavoin laajentamalla kotiaänestysoikeutta?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Voimassa olevan vaalilain (714/1998) mukaan äänioikeutettu, jonka kyky liikkua tai toimia on siinä määrin rajoittunut, ettei hän pääse äänestys- eikä ennakkoäänestyspaikkaan ilman kohtuuttomia vaikeuksia, saa äänestää ennakolta kotonaan kotiaänestyksessä.

Kotiaänestykseen oikeutettu voi joissain tapauksissa olla pysyvässä kotihoidossa siten, että hänen avustajanaan tai hoitajanaan toimii hänen lähiomaisensa, esimerkiksi puoliso. Nykyisen lain mukaan tällainen avustaja tai omaishoitaja ei ole oikeutettu kotiaänestykseen, jos hän kykenee menemään äänestämään normaalisti ennakkoäänestyspaikalle tai vaalipäivän äänestyspaikalle. Joissain tapauksissa kotiaänestykseen oikeutettu

tarvitsee kuitenkin jatkuvasti avustajan läsnäoloa kotona, joten jos liikunta- tai toimintarajoitteinen ja hänen avustajansa asuvat kaksistaan ja avustaja menee äänestämään, hänen on järjestettävä avustettavansa tueksi siksi aikaa joku väliaikainen avustaja.

Oikeusministeriössä on tiedostettu, että sanotunlaisia tilanteita esiintyy jonkin verran. Periaatteessa ratkaisu asiaan olisi se, että myös kotiaänestykseen oikeutetun avustaja voisi äänestää kotiaänestyksessä samalla kertaa kuin varsinaisesti kotiaänestykseen oikeutettu. Käytännössä ongelmaksi muodostuu kuitenkin se, mihin vedetään raja sille, kuka muu tai ketkä muut kuin varsinainen kotiaänestäjä voisivat äänestää kotiaänestyksessä. Toisaalta omaishoidon tuesta annetun lain (937/2005) 2 §:n mukaan omaishoitajalla tarkoitetaan hoidettavan omaista tai muuta läheistä henkilöä, joka on tehnyt omaishoitosopimuksen asianomaisen kunnan kanssa. Näin ollen kotiaänestysoikeuden laajentaminen pelkästään omaishoitosopimuksen tehneisiin omaishoitajiin saattaisi olla mahdollista. On kuitenkin huomattava, että tällainenkin kotiaänestysoikeuden laajentaminen aiheuttaa lisätyötä äänestysten järjestämisestä vastaaville vaalitoimikunnille ja sitä kautta lisäkustannuksia kunnille.

Oikeusministeriö selvittää kotiaänestysoikeuden laajentamiseen liittyviä kysymyksiä tarkemmin vuoden 2008 aikana.

Helsingissä 4 päivänä huhtikuuta 2008

Oikeusministeri Tuija Brax

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Herr talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 184/2008 rd undertecknat av riksdagsledamot Katri Komi /cent:

Har ministeriet utrett möjligheten att ge en närståendevårdare rätt att utöva sin rösträtt i samband med att den vårdbehövande röstar hemma och

vad en sådan ändring skulle kosta och vilka andra grupper skulle kunna hjälpas på samma sätt genom att utvidga rätten att rösta hemma?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Enligt gällande vallag (714/1998) får en röstberättigad, vars rörelse- eller funktionsförmåga är så begränsad att han eller hon inte utan oskäliga svårigheter kan ta sig till röstnings- eller förhandsröstningsstället förhandsrösta hemma.

Den som har rätt att rösta hemma kan i vissa fall varaktigt vårdas hemma så att hans eller hennes biträde eller vårdare är en nära anhörig, t.ex. maken eller makan. Enligt gällande lagstiftning får biträdet eller närståendevårdaren inte rösta vid hemmaröstningen, om han eller hon kan ta sig till förhandsröstningsstället eller röstningsstället på valdagen för att rösta. I vissa fall kräver vården av den som har rätt att rösta hemma

kontinuerlig närvaro av en vårdare. Detta innebär att om den vars rörelse- eller funktionsförmåga är begränsad och hans eller hennes vårdare bor tillsammans och vårdaren tar sig till ett röstningsställe för att rösta, måste vårdaren för den tid som röstningen tar ordna en tillfällig vårdare.

Justitieministeriet är medvetet om att ovan nämnda situationer förekommer till en viss grad. I princip skulle problemet kunna lösas genom att ge vårdaren möjlighet att rösta vid hemmaröstningen samtidigt med den som egentligen har rätt att rösta hemma. I praktiken är det dock svårt att dra gränsen för vem eller vilka som ska få rösta vid hemmaröstningen samtidigt med den som egentligen har rätt att rösta hemma. Enligt 2 § i lagen om stöd för närståendevård (937/2005) avses med närståendevårdare en anhörig till den vårdbehövande eller någon annan som står den vårdbehövande nära och som ingått ett avtal om närståendevård. På detta sätt skulle det kunna vara möjligt att utvidga rätten att rösta hemma så att den omfattar närståendevårdare som har ingått ett avtal om närståendevård. Det bör dock påpekas att utvidgandet av rätten att rösta hemma på detta sätt skulle orsaka extra arbete för valbestyrelserna som svarar för ordnandet av hemmaröstningar och därigenom tilläggskostnader för kommunerna.

Justitieministeriet utför en mer detaljerad utredning om frågor som gäller utvidgande av rätten att rösta hemma under år 2008.

Helsingfors den 4 april 2008

Justitieminister Tuija Brax